

ЯДЕРНИЙ МОНІТОР

Видання Світової інформаційної служби з енергетики (WISE) та Інформаційного центру з ядерної енергетики (NIRS). Українська версія видається ММГО "Еко клуб".

ЛИСТОПАД - ГРУДЕНЬ 2005 № 4 (19)

МАГАТЕ ШУКАЄ КОНЦЕНСУСУ ЩОДО НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЯ

З 6 по 7 вересня, Міжнародна агенція по атомній енергії (МАГАТЕ) запросила організації ООН до Відня, щоб досягти консенсусу щодо наслідків впливу на здоров'я.

Джерело інформації: NIRS/WISE "NUCLEAR MONITOR" №625, 2005

Доктор Анжеліка Клаузен, IPPNW (Лікарі світу за попередження ядерної війни) Німеччина. Разом з Міжнародною агенцією з атомної енергетики в зустрічі брали участь організації, що підпорядковуються Організації Об'єднаних Націй - Організація ООН з продовольства та сільського господарства (ФАО), Програма розвитку ООН (ПРООН), Програма ООН з довкілля (ЮНЕП), Офіс ООН з координації гуманітарних програм (UN-ОСНА), Науковий комітет ООН з питань наслідків атомної радіації (UNSCEAR) та Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), а також урядові представники з Білорусі, Росії та України - країн, що заснували Чорнобильський Форум у 2003 році. Мета заходу сформулювати «авторитетний консенсуальний офіційний звіт» про наслідки впливу Чорнобильської катастрофи на навколишнє середовище та здоров'я в період підготовки до річниці Чорнобильської аварії.

Чому саме консенсус?

Переглядаючи заяви Міжнародного Чорнобильського проекту МАГАТЕ, стає зрозуміло, що особливо сподіватися немає на що. Твердження МАГАТЕ містять некоректні і навіть неправдиві висновки, а твердження ВООЗ надзвичайно стримані. Дослідження Міжнародного Чорнобильського проекту тривали з січня 1990 року до кінця лютого 1991-го. Згідно з ними тільки у 1990 році кількість нових випадків захворювань на рак щитовидної залози в дітей в Білорусі була у 30 разів більша, ніж в середньому за останні 10 років.

Однак, звіт МАГАТЕ твердить, що «опрацьовані офіційні дані не відмічають помітного зростання поширення лейкемії чи раку.(...) Відмічені шкідливі впливи на здоров'я, пов'язані з радіацією, не підтверджені ні місцевими дослідженнями, ні дослідженнями в рамках цього проекту... (...) Діти, яких оглянули, виявились в цілому здоровими. (...)» [1]

Пізніше незалежні дослідження, проведені Бі-Бі-Сі, довели, що МАГАТЕ та їх міжнародна комісія експертів мали в своєму розпорядженні усі необхідні дані вже на час конференції і презентації звіту, включаючи гістопатологічні докази помітного зростання кількості захворювань на рак щитовидної залози. Тривожним є те, що до цього навмисного обману широкої громадськості причетні такі експерти, як професор Меттлер (Директор медичної експертної групи Міжнародного Чорнобильського проекту) та іншими експерти з Євросоюзу та Японії. [2]

У прес-релізі від 13 червня 2000 року (14 років після Чорнобильської аварії) МАГАТЕ посилалася на нові заяви Наукового комітету ООН з впливу атомної радіації, де йшлося про медичну дію радіації від Чорнобильської аварії: «Через 14 років після Чорнобильської аварії, крім помітного збільшення захворювань на рак щитовидної залози після опромінення в дитинстві... немає ніяких даних щодо великого впливу на здоров'я населення іонізуючої радіації. Не було помічено ніякого зростання

У ВИПУСКУ

МАГАТЕ шукає консенсусу щодо наслідків Чорнобиля	1
Чорнобиль перевіdkривають	3
Потенціал розвитку сталої енергетики в Україні	5
Відкрийте правду - закрийте реактори!	5
Росатом хоче встановити плавучий реактор в районі, де проходять цунамі	6
Саратовські зелені пам'ятають про Чорнобиль	7

загального поширення раку чи смертності, які могли б бути пов'язані з радіаційним впливом». [3]

Ця заява Наукового комітету ООН неправильна. Вона заперечує величезне зростання раку щитовидної залози у дорослих та збільшення числа інших онкозахворювань. У 1999 році випадки раку щитовидної залози у дорослих Білорусі спостерігалися у п'ять разів частіше, ніж у середньому за останні 10 років перед Чорнобильською аварією. Доведена поява декількох тисяч нових захворювань на рак щитовидної залози у дорослих. Зареєстровано збільшення й інших типів раку, у тому числі зростання онкохвороб у Білорусі, і зокрема п'ятдесятивідсоткове збільшення випадків дитячої лейкемії та збільшення числа випадків раку молочної залози. Більш того, зросла кількість захворювань на діабет у молодих людей.

ВООЗ намагалася не привертати до

себе зайвої уваги, коли дійшла черга до заяв щодо медичних висновків, пов'язаних з Чорнобилем. «Чорнобильська аварія була причиною смерті 30 працівників на майданчику реактора, призвела до госпіталізації 2 тисяч інших працівників та піддала 6,7 мільйона людей іонізуючій радіації, викликаній опадами радіоактивних аерозолів. Це сприяло збільшенню в десятки разів захворювань на рак щитовидної залози серед дітей в уражених зонах.» [4]

У прес-релізі, оприлюдненому на «Конференції консенсусу», МАГАТЕ заявляє, що кінцевим наслідком Чорнобильської аварії буде 4000 смертей: 50 працівників, які померли від гострої променевої хвороби, 9 дітей, які померли від раку щитовидної залози та оціночні 3940 смертей, через раки, спричинені радіацією та лейкемією. [5]

Простий перегляд веб-сторінки Кампанії з низьких рівнів радіації [6] у Великобританії, яку ведуть незалежні науковці, та веб-сторінки «Стралентелекс» (Незалежний інформаційний центр у Берліні з питань радіації та здоров'я) [7], вказує на існування багатьох наукових публікацій країн, які зазнали найбільшого впливу від аварії на ЧАЕС та країн Західної Європи про вплив Чорнобиля. У листопаді 2004 року, Швейцарський медичний тижневик опублікував результати досліджень Клінічного інституту радіації, медицини та ендокринології (Мінськ, Білорусь), які вказують на зростання кількості ракових захворювань у період між 1990 та 2000 роками на 40%, порівняно з періодом до аварії. [8]

Спостерігається також зростання вроджених аномалій та кількості мертвороджених, як в Білорусі (а особливо в найбільш ураженій зоні Гомелі) так і в Україні, Західній Європі та Туреччині. [9]

Однак, прес-реліз МАГАТЕ заявляє, що «Помірне, але постійне зростання вже згаданих вроджених аномалій як у забрудненій, так і у незабрудненій зоні Білорусі, пов'язане не з радіацією, а з кращим інформуванням». [5]

То чому ж МАГАТЕ намагається досягнути консенсусу щодо медичних та екологічних наслідків Чорнобиля, коли ясно, що число смертей та хвороб зростає з року в рік і наукова дискусія щодо хвороб, спричинених

радіацією, яка збільшує розуміння механізмів впливу постійної внутрішньої та зовнішньої низькоінтенсивної радіації, набирає повного ходу. Можливо нам потрібні інтенсивніші зусилля щодо дослідження цього питання, щоб зрозуміти проблему краще?

Все стає зрозумілим, якщо подивитися в статут МАГАТЕ. Основним завданням організації, як зазначено у статуті, є: «прискорити і збільшити частку атомної енергії задля миру, здоров'я та економічного процвітання у всьому світі.» Крім того, тут йдеться, що МАГАТЕ є відповідальною за питання здоров'я, пов'язані з ядерною енергією. [10]

Уважний читач здивується: МАГАТЕ відповідає за здоров'я? Чи це не зобов'язання ВООЗ? Конституція ВООЗ визначає 22 функції організації, включаючи «забезпечувати інформацію, поради та підтримку у сфері здоров'я» та «сприяти поінформованій громадській думці серед усіх людей щодо питань здоров'я». [11]

В 50-тих роках багато науковців, зокрема і німецький філософ Ернст Блох, все ще вірили в обіцянку «мирного використання ядерної енергії». Але в 1959 році на конференції ВООЗ 20 відомих генетиків попередили про небезпеку радіоактивного опромінення, оскільки вони дослідили, що навіть найменші його дози можуть спричинити непропорційно велику руйнацію клітин.

У 1959 році критичні висловлювання всередині ВООЗ, щодо руйнівних наслідків радіації на людський генофонд та здоров'я людини, замовчувались. Стаття 3 угоди між МАГАТЕ та ВООЗ зазначає: «Міжнародна агенція з атомної енергії та Всесвітня організація охорони здоров'я визнають, що можливо їм прийдеться мати деякі обмеження для гарантування конфіденційності наданої їм інформації». Іншими словами, громадськість не буде захищена від небезпек та ризиків ядерної енергії (вірніше, від правди про них). Оскільки ВООЗ пов'язана угодою-зобов'язанням, правдива наукова інформація дозволена лише в вузьких межах, визначених МАГАТЕ.

Ми наближаємось до 20-ої річниці чорнобильської аварії. Багато наукових досліджень щодо медичних аспектів Чорнобиля із постраждалих

країн Білорусі, України та Росії, досі ще не відомі нам через те, що вони не були перекладені з російської мови.

Що нам зараз потрібно це незалежне дослідження щодо впливу Чорнобиля та поширення його результатів. Ось уже 20 років, МАГАТЕ діє відповідно до своїх власних інтересів, приховуючи доступ до інформації. Тому угоду між МАГАТЕ та ВООЗ потрібно негайно анулювати.

Джерела:

[1] The International Chernobyl Project. Assessment of Radiological Consequences and valuation of Protective Measures, IAEA, Wien, Mai 1991

[2] E. Lengfelder u. C. Frenzel: 15 Jahre nach Tschernobyl: Folgen und Lehren der Reaktorkatastrophe, Otto-Hug-Strahleninstitut -MhM, September 2001

[3] E Lengfelder u. C.Frenzel : s.o. 2001

[4] www.who.org Health consequences of the Chernobyl accident

[5] www.iaea.org Chernobyl : The True Scale of the Accident

[6] www.llrc.org

[7] www.strahlentelex.de

[8] Okeanov AE, Sosnovskaya EY, Priatkina OP. A national cancer registry to assess trends after the Chernobyl accident. Swiss Med Wkly 2004;134:645- 649.

[9] I. Schmitz-Feuerhake wie verlässlich sind Grenzwerte? Strahlentelex vom 2.6.2005

[10] IAEA Statute: http://www.iaea.org/About/statute_text.html

[11] WHO Constitution: <http://www.who.int/governance/en/>

Автор статті:

Dr. Angelika Claußen, IPPNW Germany, Körtestrasse 10, 10967 Berlin, Germany, Тел: +49 30 6980740, Факс: +49 30 6938166, Email: ippnw@ippnw.de або angelika-clausen@web.de, www.ippnw.de або www.ippnweurope.org

ЧОРНОБИЛЬ ПЕРЕВІДКРИВАЮТЬ

Джерело інформації: NIRS/WISE "NUCLEAR MONITOR" №635 - 636, 2005

Спільний прес-реліз Міжнародної агенції по атомній енергії (МАГАТЕ), Всесвітньої організації здоров'я (ВОЗ) та програми розвитку ООН (ПРООН) викликав хвилю протестів в усьому світі і був осуджений фізиками, екологічними організаціями, релігійними групами та навіть деякими політичними партіями. Нижче подано два приклади-думки доктора Розалії Бертель із Сірих черниць Святого серця та доктора Анжеліки Клаусен із організації «Лікари світу за попередження ядерної війни» (Німеччина).

Коментарі прес-релізу: «Чорнобиль: справжній масштаб катастрофи».

Прес-реліз за 5-те вересня, який має за мету стати консенсусом між більш як сотнею науковців, подає деякі дуже убогі наукові узагальнення.

Наприклад, під заголовком «Головні результати дослідження», можна знайти таку цитату:

«Приблизно 1000 чоловік постійного та аварійного штату працівників реактора було дуже опромінено високорівневою радіацією у перший же день аварії; серед більш ніж 200 000 запасних робітників та тих, що проводили відновлювальні роботи і були опромінені за період 1986-1987 років, можна очікувати орієнтовно 2200 смертей, пов'язаних з радіацією».

Смерть, пов'язана з радіацією, є некоректним питанням. Вважаючи, що лише смерть є згубною, таким чином, приховується важливість усіх інших важких та виснажуючих захворювань. Більш того, вчені, опираючись на документи, що були випущені ICRP (Міжнародною комісією з радіоактивного захисту) протягом останніх п'ятдесяти років, дійшли думки, що єдиним впливом на здоров'я, що торкається радіації, є смерть від раку.

Несмертельні випадки раку в основному не беруться до уваги. Це швидше адміністративні рішення, а не наука. Радіація спричиняє вибіркочу шкоду клітинній ДНК, та згубною вважається лише шкода, яка виявляється у формі раку. Не згадується і про мітохондріальну ДНК (mDNA), яка в 16 разів вразливіша до радіації, ніж клітинна ДНК, і пошкодження якої проявляється у різних, але не менш згубних, ніж раку хворобах.

«На даний час зареєстровано 5 мільйонів людей, які проживають на забруднених радіонуклідами територіях Білорусі, Росії та України. Близько 100 000 з них живе у зонах, визначених у минулому органами влади як зони «строого контролю». Існуючі визначення «зон» потрібно переглянути та «пом'якшити» їх

визначення у світлі нових отриманих даних».

Інше «головне» і «важливе відкриття» пропонує «пом'якшити» існуючі інструкції щодо зонування території в світлі зовсім не наукових даних.

Ці прес-реліз та звіт вочевидь захищають чийсь ділові інтереси. Така економічна ціль не відповідає науковій оцінці шкоди, завданій людському здоров'ю. Треба сподіватись, що свою думку про серйозні наукові дослідження скажуть урядові чиновники, які візьмуть на себе політичну відповідальність. Науковці, зазвичай, не приймають політичні рішення, так само як і урядовці не повинні сліпо вірити рішенням, проголошеним як наукові.

«Близько 4000 випадків захворювань на рак щитовидної залози, особливо у дітей та підлітків, стали результатом забруднення території внаслідок катастрофи на ЧАЕС і врешті дев'ятеро дітей померло від цього. Однак число тих, хто вижив, серед жертв онкозахворювань, зважаючи на дані Білорусі склало 99%».

Тут знову сильна і незрозуміла віра у рішення ICRP проігнорувати усі впливи радіації на здоров'я, які не стали причиною смертельного раку. Ясно, що ті, хто був прооперованим або змушений вживати гормони щитовидної залози протягом усього життя, мають серйозні аргументи проти такої байдужості.

«Більшість рятувальників та людей, котрі жили в забруднених зонах, отримали відносно низьку дозу радіації на весь організм, порівняно із природною фоною. Тому, немає ні підстав чи ймовірності зменшення народжуваності серед постраждалого населення, а ні свідчень про збільшення вроджених пороків, що є атрибутами радіоактивного опромінення».

Радіоактивні частинки від робочого реактора не є природною фоною радіацією. Їх фізичні та біохімічні якості різняться між собою так само, як внутрішні і зовнішні опромінення. Уранове вогнище, яке було у Чорнобилі, горить з температурою

3000 - 6000 градусів Цельсія. Цього тепла досить, щоб перетворити у аерозоль всі метали, які потрапили під його дію, включаючи усі радіоактивні важкі метали, сталь, нікель, мідь і інші. В аерозольній, переплавленій формі у внутрішніх органах, максимальна можлива доза радіоактивних хімікатів передається жертві і може спричинити максимальний токсичний ефект металів. Це відбувається через те, що у розпиленій переплавленій формі, при розмірах у нанометри, зовнішня поверхня максимальна, а самозахист організмів мінімальний, розчинність у тканинній рідині скорочується, що призводить до максимальної контактної дози.

Наночастинки можуть проникнути через клітинну стінку, легенево-кров'яний та гематоенцефалічний бар'єри, потрапити до сім'яної рідини і проникати через плаценту. Вони надто маленькі, щоб їх могли вивести фільтри нирок. Такі штучні частинки не сумісні з життям. Окрім того, хоча природна радіація і є більш сумісною з життям, але вона теж впливає на клітинно-обмінну систему тіла, спричиняючи те, що ми називаємо процесом природного старіння та природним раком похилого віку.

«Бідність, хвороби «стилю життя» зараз дуже поширені на територіях колишнього Радянського Союзу, вони разом з психічними проблемами є значно більшою небезпекою для місцевих спільнот, ніж опромінення радіацією».

Бідність часто є результатом якраз хронічних виснажливих захворювань. Скільки людей втрачають свою роботу через несмертельні форми раку, хронічну втому, та інші хвороби?

Стиль життя це судження і аж ніяк не науковий висновок, як людині уникнути екологічної небезпеки. Наприклад, палити чи не палити? Це такий вибір способу життя який дозволяє уникати впливу канцерогенних речовин з тютюну. Обмеження в жирній їжі захищає людину від розчинних в жирах канцерогенів, використання сонячного екрану захищає від впливу

шкідливих променів Сонця. Визначення певних хвороб, як набутих внаслідок способу життя, а не внаслідок радіоактивного опромінення це спроба уникнути питання забруднення навколишнього середовища (порівняйте: тютюн, жир, Сонце, радіоактивний викид, гриби, молоко та овочі.).

Розумові хвороби можуть бути теж пов'язаним з радіацією, особливо, коли радіоактивні сполуки є достатньо малими для проникнення крізь кров'яний бар'єр мозку. Вивчення випадків самогубств та людей з буйною поведінкою після опромінення радіацією, дають підстави стверджувати, що радіація впливає на мозок людини, що робить цю гіпотезу вартою додаткового дослідження.

«Переселення стало «глибоким травматичним досвідом» для понад 350 000 людей, вивезених з ураженої зони. Хоча 116 000 були вивезені з найбільш постраждалої території відразу ж після аварії, пізніші переселення мало вплинули на зменшення опромінення радіацією».

Це дуже цікаве спостереження. Можна інтерпретувати, що головним чином зараження було спричинене відразу ж після вибуху, або ж через вживання продуктів, що мало вплив на все населення. Я звернула увагу, що евакуація не була проведена вчасно через завісу секретності над аварією. Як можна подумати, що травма є результатом скоріше евакуації (яка навпаки може бути хорошою допомогою), ніж дією радіації невідомо.

«Постійні міфи та не усвідомлення загрози радіації викликали «паралізуючий фаталізм» серед населення уражених зон».

Правда може знаходитись між фаталістичними пророцтвами та оптимістичними ідеями фізиків, які трохи симпатизують хронічним захворюванням! Багато людей (окрім відділів зв'язків з громадськістю атомних станцій) нічого не знали про радіацію до аварії.

Відомо, що багато людей у перші дні не мали жодної інформації, вони стояли і спостерігали пожежу на Чорнобильській АЕС без будь-якого захисту. Ці люди справедливо вважають, що їх обдурили. Прес-релізи, про один з яких ми говоримо, орієнтовані проти розсудливого ставлення та відповіді на проблеми, які отримали люди.

«Амбіційна реабілітація та соціальні програми, що були започатковані ще колишнім Радянським Союзом і продовжуються Білоруссю, Росією та Україною, потребують переоформлення у зв'язку із змінами радіаційних умов, поганим плануванням та нестачею коштів».

Це занадто невизначено, щоб мати хоча б якусь інформаційну цінність. Наголос на «нестачу коштів» знову показує економічний пріоритет, чого не може бути у науковій статті, яка претендує на аналіз впливу аварії на здоров'я населення.

«Стан структурних елементів саркофагу, побудованого для того, щоб утримувати пошкоджений реактор, погіршився, що створює ризик обвалу та викиду радіоактивного пилу».

Незважаючи на те, що це превентивна рекомендація для здоров'я, зрозуміло, що через постійний розпад палива саркофаг ніколи не був повністю герметичним. У той час, як виявляється, це був запобіжний захід для збереження здоров'я (очевидно, що саркофаг ніколи не був повністю герметичним через безперервне розщеплення палива). Останні 20 років пошкоджений реактор пропускає радіоактивні гази, рідини та частинки.

«Всеосяжний план щодо розміщення тонн високорадіоактивних відходів на пристанційному майданчику Чорнобильської АЕС, відповідно до теперішніх стандартів безпеки, повинен уже бути написаним».

Чорнобильський реактор стоїть близько до берега річки Дніпро, яка забезпечує питною водою місто Київ та зрошує сади та поля, що до аварії були житницею колишнього Радянського Союзу. Тони високорадіоактивних відходів проникли у біосферу протягом 20 років. Йдеться про час, коли план (а не інструкція) з управління відходами був розроблений. Таке відчуття, що цей план розробляли люди, які нічого не чули про природний кругообіг речовин в природі! Планета має ефективні методи очищення ґрунту та повітря, вимиваючи усі хімічні компоненти в океанічний стік для переробки у ланцюгах живлення майбутніх поколінь.

Промовець цієї доповіді доктор Міхаель Рапачолі, який був представлений як «Менеджер Радіаційної програми ВОЗ». Згідно із заявою доктора Рапачолі на Міжнародному проєкті ВОЗ з питань

електромагнітних полів (EMF Project), він займається впливом на здоров'я та навколишнє середовище «опроміненими в просторі та часі змінними магнітних та електричними полями в частотному діапазоні від 0 до 300 ГГц.» Це включає в себе радіочастоти між екстра низькими радіочастотами та високочастотними мікрохвилями. В цей діапазон не включаються м'які та жорсткі рентгенівські промені, гамма-промені, які є частиною іонізуючої радіації електромагнітного спектру. Цей ряд також виключає ядерні частинки, що викидаються під час ядерної аварії.

Доктор Репачолі має ступінь бакалавра фізичних наук університету Західної Австралії, ступінь магістра радіоактивної біології Лондонського університету та доктора біологічних наук університету Оттави (Канада). Він є дійсним членом і у минулому головою Міжнародної комісії по захисту від неіонізуючої радіації. Та він, мабуть, не найкращий промовець з питань ядерної аварії та оцінки опромінення іонізуючою радіацією.

Однею з порад, висловлених у доповіді, є наступна: «В екологічній сфері, Звіт закликає до довготривалого моніторингу за радіоактивними ізотопами цезію та стронцію, аби уникнути опромінення людини та зараження продуктів, і до аналізу впливу лікувальної діяльності та заходів щодо зменшення рівня радіації. Серед населення повинна бути поширена докладна інформація про стійкість радіоактивного забруднення в певних харчових продуктах і про методи приготування їжі, які дозволять зменшити вміст радіонуклідів. На окремих територіях все ще необхідні обмеження на збір урожаїв дикоростучої продукції».

Неспроможність уникнути необроблених продуктів, неможливість застосовувати правильні методи обробки та пропозиції щодо приготування їжі можуть, звичайно, встановлюватися як «вибір способу життя», але в такому разі будь-яке захворювання буде виною жертви, а не аварії! Гарантії, подані у цьому ненауковому прес-релізі, що мали за мету привести найбільш важливі дані по всьому звіту, лише дають «трішки втіхи» постраждалим від аварії людям. Більша частина провини перед ними полягає у високому рівні захищеності від хактивних доз радіації і в тому, що не було відповідної реакції стосовно справжніх проблем зі здоров'ям у людей, які ще досі живі.

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ СТАЛОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Джерело інформації: NIRS/WISE "NUCLEAR MONITOR" №635 - 636, 2005

Наступні витяги взяті зі статті, яка незабаром буде опублікована в журналі «Potential», що видається Фондом США-Україна з представництвами у Вашингтоні та Києві. Журнал можна прочитати за адресою <http://www.usukraine.org/potential.html>

У доповіді Організації Об'єднаних Націй «Цілі розвитку тисячоліття» написано, що «Україна одна з найменш енергетично ефективних країн світу», оскільки має неефективну пострадянську промисловість. Зокрема у 2003 році Україна спожила 154,4 мільярдів кіловат-годин (кВт/год) електроенергії; в той же час країна має енергетичну потужність вдвічі більшу за її потребу. Енергетичний сектор України становить 54 гігавата (ГВт) і є дванадцятим в світі за встановленою потужністю.

Україна імпортує:

- 80-90 % нафти приблизно 80 % з Росії та меншу кількість з Казахстану;
- 75-80 % природного газу, передусім з Росії та Туркменістану;
- 100 % ядерного палива з Росії (40 % електроенергії України виробляє п'ятьма атомними електростанціями)

Відновлювана енергетика в Україні

Відновлювані джерела енергії сьогодні постачають приблизно 8 % електроенергії України, або близько 2 % її загального енергоспоживання. Однак потенціал відновлюваних джерел майже не використовується, хоча, теоретично, вони могли б задовольнити суттєву частину потреб України в енергії, особливо якщо докласти зусиль до всебічного підвищення енергоефективності.

Сонячна енергія

Україна посідала центральне місце в радянській програмі розвитку сонячного водонагріву. Сьогодні використання сонячної енергії в

Україні є досить обмежене, але кліматичні умови сприяють ефективнішому використанню сонячного енергоресурсу.

Вітрова енергетика

З технологічної та економічної точки зору вітроенергетика може використовуватись на 40 % території країни. Нещодавні підрахунки в середньому оцінюють потенціал потужності в 5 000 МВт, з них більш ніж 1 000 МВт в Криму. Цього вистачить, щоб виробляти більше ніж 42 ТВт.год/рік електроенергії.

Геотермальна енергія

Україна має значний потенціал геотермальної енергії, яка в даний час практично не використовується. Наразі повна встановлена потужність лише 13 МВт/год. Однак Державна програма використання відновлювальних джерел енергії передбачає значне зростання використання геотермальної енергії, проголошена мета підвищити використання з 200 МВт в 2005 році до 250 МВт в 2010 році.

Біомаса та біопаливо

Поточний внесок біомаси та біопалива в енергопостачання України менше 0,5 %, але дослідження переконують, що з наявних джерел біомаси можна отримати щонайменше в 6 разів більше енергії.

Близько 16 % території країни вкрито лісом, половина цієї площі є екологічно вразливою, відновлюваний енергетичний потенціал деревини (разом з відходами виробництва тартаків) за оцінками 1999 року

становить приблизно 1,1 - 1,58 мільйона тон нафтового еквіваленту (тне).

Енергія, яку можна отримати з біогазу тваринних відходів, за оцінками, знаходиться в тому самому діапазоні (тобто 1,1 - 1,6 млн тне). Газ, продукований на сміттєзвалищах, може забезпечити ще 0,13 тне. До того ж, біогаз, вироблений у відстійниках стічних вод, міг би ще більше підняти ці показники.

Україна має зручне територіальне розташування для вирощування біомаси на комерційній основі та природні ресурси, щоб вирощувати енергетичні врожаї для прямого спалювання або перетворення в етанол та біопаливо.

Гідроенергетика

Щороку гідроенергетика України виробляє 10,7 ТВт (терават, тобто 10,7 мільярдів кВт) енергії, задовольняючи близько 7 % енергопотребі країни. Встановлена загальна гідроенергетична потужність становить 4,4 ГВт (4,4 мільйона кВт). Гідроенергетичний потенціал оцінюють як 17 ТВт/рік для великої та 3,7 ТВт/рік для малої гідроенергетики.

Нещодавно Європейський банк реконструкції та розвитку доповів, що потенціал нових гідропроєктів становить близько 327 МВт, в тому числі 220 МВт на одній тільки Тисі.

Новини з Росії

ВІДКРИЙТЕ ПРАВДУ - ЗАКРИЙТЕ РЕАКТОРИ!

Екологи вимагають припинити незаконну експлуатацію ядерних реакторів на Кольській АЕС. Прокуратура заявляє, що ліцензія для реакторів була видана незаконно.

В центрі Мурманська екологічна організація «Природа і Молодь» (ПіМ) за підтримки групи "Екозащита!" провели акцію протесту проти незаконного продовження строку експлуатації старих небезпечних реакторів Кольської

АЕС. Протягом акції екологи передали губернатору області «подарунок» - величезний замок, яким потрібно закрити атомну електростанцію. Учасники акції вивісили великий транспарант «Відкрийте правду -

закрийте реактор!». Атомники бояться правди, тому не провели передбачену законодавством Державну екологічну експертизу, яка могла б відкрити правду про сумний стан реакторів-пенсіонерів, вважають екологи. «У реакторів вийшов термін

радіацією будемо дихати!» скандували учасники акції. Акція почалася в 12.00, тривала близько години і закінчилася після того, як помічник губернатора прийняв у мітинуючих бутафорський замок та лист-звернення до голови обласної влади.

Реактори першого та другого енергоблоків Кольської АЕС були запущені в 1973 та 1974 роках. Ці реактори першого, чорнобильського покоління. Їх проектний ресурс 30 років і у 2003 та у 2004 роках їх повинні були вивести з експлуатації. Цього не сталося, прострочені реактори продовжують працювати та створювати загрозу природі та життю людей. Продовження експлуатації старих реакторів не відповідає законодавству Російської Федерації. Влітку 2004 року екологи вже пікетували КАЕС під лозунгом

«КАЕС дотримуйся законів!» з вимогою проведення Державної екологічної експертизи старих реакторів. Ця акція призвела до прокуроської перевірки, під час якої виявилось, що ліцензія старим атомним реакторам була видана незаконно. 28 серпня Мурманська прокуратура видала Припис про усунення порушень у сфері використання атомної енергії, однак він до цих пір ігнорується, як керівництвом Кольської АЕС, так і Держатомнаглядом (зараз в складі Ростехнагляду).

«Старі реактори це як осетрина «другої свіжості», - говорить Андрій Ожаровський, фізик-теоретик, експерт групи «Экозащита!», котрий брав участь в акції у Мурманську.

- Неможна дозволяти, щоб небезпечні реактори створювали загрозу Мурманській області та всій

Росії».

«Губернатор несе відповідальність за все, що відбувається на території області, - каже Віталій Серветник, координатор ПІМ у Мурманську, - І саме тому ми звертаємось до губернатора Євдокимова з вимогою змусити атомників дотримуватися російських законів. У Мурманській області повинна бути розроблена передбачена законом програма виводу з експлуатації відпрацьованої свій термін Кольської АЕС, а також стратегія енергозбереження та розвитку вітроенергетики, яка цілком може замінити енергетичні потужності, що виводяться з експлуатації».

Додаткова інформація:

в Москві: +107 (095) 7766281;
в Мурманську: +107 (921) 2865087;
e-mail: ecodefense@online.ru

Прес-реліз групи «Экозащита!»

29-30 жовтня 2005 «Экозащита!» організувала конференцію, щоб скоординувати підготовчий процес 20-ти річчя Чорнобильської катастрофи. Як результат, майже 20 груп, включаючи «Экозащиту!», Соціо-Екологічний Союз, Белона, Грінпіс, та місцеві організації сформувавши коаліцію «Чорнобиль +20» та розробили структуру спільної роботи.

Коаліція намагатиметься залучити стільки організацій, скільки буде можливо. Її політична платформа

включає три пункти: Чорнобиль був найбільшою катастрофою в історії, його наслідки все ще є і стосуються мільйонів людей в усьому світі; фаза відходу від ядерної енергетики та розвиток відновлюваних джерел енергії - необхідні умови попередження нового Чорнобиля.

3-6 листопада 2005 регіональна конференція, присвячена координації подій 20-ої річниці Чорнобиля, була проведена на Кольському півострові і організована регіональною екологічною групою «Природа і

Молодь», яка є членом коаліції «Чорнобиль +20».

«Экозащита!» опублікувала новий ілюстрований звіт російською мовою, зосереджений на російському імпорті радіоактивних відходів (використаному паливі та уранових відходах). Конференція була проведена в Томську (Сибір) 16 листопада. Подібні конференції також відбудуться в інших сибірських містах.

Росатом хоче встановити плавучий реактор в районі, де проходять цунамі

Джерело інформації: Грінпіс-Росія

В розпорядження Грінпіс Росії потрапив документ, який свідчить про те, що будівництво плавучої АЕС на Камчатці абсолютно неприпустиме. В цьому регіоні часто відбуваються цунамі, що підтверджує лист Геофізичної служби Російської Академії наук. Цей документ Грінпіс отримав напередодні трагічної річниці цунамі у берегах Південно-Східної Азії.

Бухта Крашеніннікова, в якій Росатом до 2008 року планує розмістити плавучу АЕС (ПАЕС), є цунамінебезпечним районом. Хвиля цунамі на Камчатці може сягати п'яти метрів. Відчутні цунамі, що

причиняли господарської шкоди або людські жертви, відбувались тут з регулярністю: в 1737, 1841, 1904, 1952 роках. Під час останнього крупного цунамі в океан гігантською хвилею віднесло 25 військовослужбовців.

«Офіційні докази є для нас вкрай важливими, так як за даними самого Росатома «при виборі площадок для розміщення атомної станції на базі плавучого енергоблоку, площадки що можуть бути вражені катастрофічним впливом цунамі, не розглядаються», говорить Володимир Чупров, координатор антиядерної програми Грінпіс Росії. Тим не менше, не

дивлячись на очевидне ігнорування ризиків, пов'язаних з цунамі, в грудні 2004 року в Петропавловську-Камчатському пройшли громадські слухання по технічному завданню на проведення Оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) плавучої АЕС в районі Вілючинська. Тобто, проект знаходиться в стані розвитку».

Плавуча АЕС є ядерним об'єктом з 1 тонною збройного урану на борту. Такої кількості матеріалу достатньо, щоб виготовити біля 20 атомних бомб. Можна лише здогадуватись, що відбудеться, якщо таку споруду вдарить об берег хвиля, що йде зі

швидкістю 700 км/год. Будівництво ПАЕС планується на основі корабельних ядерних реакторних установок КЛТ-40С, історія експлуатації яких завжди була секретною, в тому числі і через причини радіаційних аварій на них. Ця обставина змушує стверджувати, що ці реакторні установки являють собою загрозу для всього живого.

«У вересні цього року Міністерство з надзвичайних ситуацій провело на

Камчатці навчання по захисту населення від цунамі, що також підтверджує небезпеку регіону з точки зору цього природного явища, підкреслює Ольга Чернягіна з «Камчатської ліги незалежних експертів»

Проект ПАЕС вже декілька років визріває у надрах Росатому. Ціль проекту - встановлення плавучих реакторів у віддалених районах російської Півночі та продаж їх на умовах лізингу в Індію, Індонезію,

Бразилію. Проводились переговори з Індією, Чилі, Аргентиною та Китаєм.

Грінпіс вимагає зупинити проект, пов'язаний з будівництвом та експлуатацією плавучих АЕС як проекту, що загрожує національній безпеці країни.

Контакти: Володимир Чупров: +107 (095) 257 41 16, дод.314, Ольга Чернягіна: +107 (4152) 120 996, факс: +107 (4152)120747

Саратовські зелені пам'ятають про Чорнобиль

Джерело інформації: www.rambler.ru, Независимая газета, 5.12.2005

Місцеві екологи сумніваються у необхідності будівництва нових енергоблоків Балаківської АЕС

Екологи готові поставити під сумнів результати Державної екологічної експертизи, що досліджувала техніко-економічне обґрунтування (ТЕО) проекту будівництва другої черги Балаківської АЕС. Приводом для чергового виступу зелених стало включення в склад експертної комісії проектувальників нових блоків.

На думку екологів ця обставина суперечить як букві так і духу федерального Закону «Про екологічну експертизу», оскільки заздалегідь визначає направленість експертного заключення, яке має вирішальне значення для початку будь-якого потенційно небезпечного будівництва. Про наміри зелених оскаржити висновки державних експертів повідомила керівник Балаківського відділу Всеросійського товариства охорони природи (ВТОП) Анна Віноградова.

Федеральний закон «Про екологічну експертизу» вимагає залучення в експертну комісію незалежних спеціалістів. Однак проект другої черги Балаківської АЕС зараз досліджують люди, які її самі проектували. «Це дає право поставити їх висновки під сумнів», заявила Анна Віноградова. Державна експертиза ТЕО проекту будівництва другої черги Балаківської АЕС йде з початку серпня. Від висновків експертів фактично залежить майбутнє станції чи залишиться вона чотирьох блочною чи до неї добудують ще два. В склад експертної комісії, як стверджує Алла Віноградова, включені професори Саратовського технічного університету Ларін та Хрустальов, що виконували науково-дослідницькі

роботи для другої черги БАЕС та брали участь в одній з громадських експертиз проекту будівництва нових енергоблоків станції.

Екологи з Балаківського ВТОП, російський «Зелений хрест» та Грінпіс Росії намагались оскаржити присутність цих двох вчених в експертній комісії в Ростехнагляді, що видав наказ на проведення Держекспертизи. Однак їх заява була проігнорована. Слід відмітити, що проведенню Держекспертизи передували відразу дві громадські екологічні експертизи (ГЕЕ), що прийшли до діаметрально протилежних висновків. Замовниками ГЕЕ виступили «Російська екологічна академія», що діє при БАЕС, та Балаківське відділення ВТОП. Перша експертиза в складі вчених СДТУ та під керівництвом ректора того ж університету Юрія Чеботаревського дійшла висновку, що проект другої черги БАЕС повністю відповідає вимогам екологічної безпеки. В склад другої ГЕЕ ввійшли представники РАЕН, РАН, Саратовського держуніверситету, російського «Зеленого хреста» та Грінпіс Росії. Головою експертної комісії став Ігор Острецов професор ВНДИ атомного енергетичного машинобудування та академік Академії промислової екології. Висновки цієї експертизи повністю підтвердили побоювання екологів, проект був визнаний не лише «технічно необґрунтованим та економічно неефективним», але й просто непотрібним енергонадлишковій Саратовській області, якій, за думкою вчених, варто просто навчитися економити електроенергію.

Соціальні зобов'язання, що давала держава при будівництві першої черги БАЕС до цих пір не виконані. Другий міст, що з'єднує острівну та «материкову» частини Балакова досі не побудований. Основна частина податків АЕС відраховується у федеральний бюджет. Електроенергія, що виробляється станцією, йде на федеральний оптовий ринок електроенергії (ФОРЕН), а повертається до балаковців за загально регіональною ціною. Пільги в оплаті електроенергії городянами давно скасували.

Тепло, що є побічним продуктом виробництва АЕС, дотепер не використовується, за тепlopостачання відповідає «дочка» РАО «ЄЕС Росії» ОАО «Саратовенерго», для якого виробництво тепла також є вторинним виробництвом. Нещодавно атомники поширили заяву, в якій спростували висновки екологів. «Подібні помилкові судження неодноразово публічно спростовувались компетентними вченими та спеціалістами, однак вони знову випливали вже під виглядом громадської екологічної експертизи», говориться в заяві. При цьому позиція регіонального уряду (з квітня Саратовську область очолює бувший директор БАЕС Павло Іпатов) дотепер не зрозуміла. «Друга черга Балаківської АЕС буде зведена, якщо буде доведена її доцільність та безпечність», заявив Іпатов на початку свого губернаторства.

"Чорнобиль+20: нагадування на майбутнє" Міжнародна конференція в Києві, Україна, 23-25 квітня 2006 р.

Міжнародна конференція, присвячена 20-й річниці Чорнобильської катастрофи, відбудеться в київському Будинку вчителя 23 -25 квітня 2006 року.

Ця подія збере незалежних вчених, екологів, представників неурядових організацій, спеціалістів з сталої енергетики та широку громадськість. Учасники вивчатимуть довгострокові медичні, соціальні та економічні наслідки катастрофи в Чорнобилі 1986 року. Конференція має на меті знов привернути увагу до раніше обіцяного й дуже потрібного розвитку технологій сталої енергетики.

Конференція почнеться у Великдень, 23 квітня, з культурної програми. У наступні два дні, 24-25 квітня, розглядатимуться три основні теми. По-перше, Чорнобильська катастрофа, яка триває і понині, та її довгострокові наслідки, а також нова доповідь Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ), Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та інших. По-друге, тривалі економічні наслідки, питання ядерної безпеки та нерозповсюдження ядерної зброї, та інші проблеми, пов'язані з атомною енергетикою взагалі. По-третє, розробка плану дій для побудови сталої енергетики майбутнього. Ці питання будуть розглядатись на пленарних сесіях і семінарах. На вечірніх сесіях обговорюватимуться питання широкого громадського зацікавлення.

У виставковому залі Будинку вчителя буде розміщено фотовиставку, а в іншому приміщенні демонструватимуться зразки технологій сталої енергетики від українських і міжнародних організацій.

Конференція пройде за підтримки Фонду Генріха Бьолля (Німеччина), фракції зелених Європейського парламенту, Інформаційної служби з ядерної енергетики NIRS (США), Всесвітньої інформаційної служби з енергетики WISE (Нідерланди) та міської молодіжної екологічної організації "Екоклуб" (Рівне), а також численних неурядових організацій з усього світу. В першій зустрічі з планування конференції, яка пройшла в Києві з 30 вересня по 2 жовтня 2005 року, взяли участь представники близько 40 неурядових організацій. Серед українських організацій до обговорення конференції залучені: "Екоклуб", Національний екоцентр України, "Мама-86", "Голос Природи", "Бахмат", "Зелений Світ".

Інформацію про виступи та інші подробиці буде невдовзі оголошено. Йде робота над спеціальним вебсайтом (www.ch20.org), і скоро за цією адресою можна буде зареєструватись для участі в конференції та отримати іншу інформацію.

Для додаткової інформації:

Тетяна Мурза, Екоклуб
e-mail: tanyam@nirs.org
тел.: +380-362-237024; моб.: +38 097 5952346

КОРОТКО

Ядерні відходи у Франції визнані незаконними.

Грінпіс протестує проти ввозу ядерних відходів!

Грінпіс виграв процес в останній судовій інстанції у ядерної компанії «Кожема» (Cogema). Касаційний суд Франції (Cour de Cassation) визнав зберігання на території Франції відпрацьованого ядерного палива (ВЯП) з Австралії незаконним, а саме відпрацьоване ядерне паливо радіоактивними відходами. В Росії ж Замоскорецький суд виніс абсолютно протилежне рішення в аналогічній справі по позову Грінпіс про ввіз в нашу крахну ВЯП з Болгарії.

В світі накопичено біля 300 тисяч тон ВЯП, яке утворюється в результаті роботи атомних станцій. Це ядерні матеріали з високою радіоактивністю, що вміщують такі небезпечні речовини, як плутоній, стронцій, цезій. Наприклад, чорнобильська хмара в 1986 році стало наслідком вибуху та розсіювання саме ВЯП. З ВЯП можливо отримати плутоній для виготовлення ядерних бомб, а також, при бажанні, використовувати для створення так званих «брудних бомб».

Ніхто до цих пір не знає, що робити з цими відходами. Ядерні країни збираються створювати могильники, проте, оскільки захоронення має гарантувати безпеку ВЯП протягом сотень тисяч (!) років, такі сховища до сих пір не побудовані. Навряд чи на Землі є місце, де можна гарантувати екологічну безпеку його зберігання на такий довгий термін. Саме через це багато країн намагається домовитися про тимчасове зберігання свого ВЯП в інших країнах під виглядом так званого «технологічного зберігання».

Так сталося і з австралійським ВЯП у Франції. Проте Грінпіс Франції подав позов проти зберігання та території країни чужого ВЯП. В кінці 4-річного розгляду вищий суд Франції виніс остаточний вердикт зберігання незаконне.

Російське законодавство також забороняло зберігання чужого ВЯП на території Росії до 2001 року (в липні 2001 року законодавство було змінено під тиском ядерного лобі). До 2001 року російськими атомниками був підписан контракт з болгарською АЕС «Козлодуй» на ввіз ВЯП на зберігання. Підприємства Росатому отримали по цій угоді декілька

десятьків мільйонів доларів, а майбутні покоління росіян більше 100 тон ВЯП з Болгарії. Грінпіс Росії подав позов з вимогою визнати контракт незаконним, але 5 травня 2003 року суддя Замоскворіцького суду м. Москва Л.В. Лобова визнала, що зберігання чужого ВЯП та території нашої країни не суперечить російському законодавству.

«Рішення французького суду ще раз доводить, що всі розмови про те, що хтось намагається витиснути Росію зі світового ринку обігу ВЯП просто нісенітниця, - говорить Володимир Чупров, координатор Енергетичного відділу Грінпіс Росії. Країни, які піклуються про екологічну безпеку своїх громадян, відмовляються зберігати на своїй території чужі відходи».

Більш докладну інформацію можна отримати в Грінпіс Росії за телефонами: :

+107 (095) 926-50-45, доб. 314 -

Володимир Чупров,

+107 (095) 926-50-45, доб.253 Олена Суровикина.

Додаткова інформація

Так звана «брудна бомба» складається зі звичайних вибухових речовин з домішками радіоактивних матеріалів. Її вражаючий ефект досягається за рахунок розсіювання радіоактивного пилу, що з'являється в результаті вибуху.

Ядерна індустрія пропонує лише частково вирішити проблему ВЯП: шляхом його переробки. Проте на виході такої переробки утворюється ще більший об'єм високорадіоактивних відходів, які також треба десь зберігати. До того ж, переробить можна не всі ВЯП, а лише невелику їх частину. Саме тому ВЯП доводиться постійно десь «тимчасово» зберігати.

За словами колишнього керівника Російського агентства з атомної енергетики пана Румянцева, об'єм світового ВЯП настільки маленький, що він може весь розміститися на футбольному полі. Але, судячи з того, як країни (наприклад, Австралія, Болгарія, Швейцарія) намагаються позбутися таких «футбольних полів», а також, враховуючи скільки мільярдів доларів вже витрачено на пошук такого «футбольного поля», представники Росатому явно лукавлять.

12 грудень 2005, Грінпіс Росія

Челябінськ: хімкомбінат «Маяк» щорічно скидає 10 млн. кубометрів радіоактивних відходів.

Челябінське виробниче об'єднання «Маяк» щорічно скидає в навколишнє середовище 10 мільйонів кубометрів радіоактивних відходів. Це заявив в п'ятницю на прес-конференції в Екатеринбургі замісник начальника відділу генеральної прокуратури РФ в Уральському федеральному окруз Андрій Потапов.

«В ході розслідування карної справи, порушеної в квітні цього року по факту забруднення навколишнього середовища відходами діяльності хімкомбінату «Маяк», встановлено, що через тіло зношеної греблі та бічних дамб у відкриту гідрографічну сітку щорічно потрапляє 10 мільйонів кубометрів рідких радіоактивних відходів», - сказав він.

«Це тягне за собою зростання радіоактивного фону у річці Теча, забруднення навколишнього середовища, загрозу для життя населення не лише Челябінської, а й сусідньої Курганської області», - додав Потапов.

За словами представника генпрокуратури, дані висновки підтвержені заключенням спеціалістів, а також даними експертизи, яка була проведена в одному з відділів Російської академії наук.

«Під час розслідування карної справи було встановлено, що вся відповідальність за безпеку гідротехнічних споруд була покладена на генерального директора ПО «Маяк» Віталія Садовнікова, проінформовав Потапов. Також виявилось, що Садовніков не приймав ніяких заходів для виправлення ситуації».

В четвер Челябінський обласний суд розглянув подання прокуратури про порушення у відношенні Садовнікова карної справи, повідомили РІА «Новини» в суді. Санкція суду потрібна оскільки він є депутатом Законодавчого зібрання області. www.News.Battery.Ru «Акумулятор новин»

Вибухом на території ЛАЕС займеться прокуратура

Прокуратура Ленінградської області відкрила карну справу по факту порушення техніки безпеки в

підрядній організації «Екомет-С», що знаходиться на території Ленінградської АЕС. Про це кореспонденту ІА REGNUM повідомили в прес-службі уряду Ленінградської області. Карна справа порушена за статтею 143, частина 2 «Порушення правил охорони праці».

Вибух стався 15 грудня в 3:10 за московським часом у підрядній організації «Екомет-С» що знаходиться на території Ленінградської АЕС. При вибуху печі плавлення з викидом металу постраждали три людини.

За матеріалами: ІА Regnum

Скелелази з Greenpeace зірвали виступ Блера.

Активісти Greenpeace зірвали початок виступу Тоні Блера, яке було присвячене розвитку британської атомної енергетики, повідомляє BBC News.

Двум активістам організації вдалося залізти на дах будинку, в якому проходила конференція Конфедерації британської промисловості (Confederation of British Industry) і де мав виступати Блер. «Зелені» піднялись на дах за 20 хвилин до виступу Тоні Блера, запланованого на 9:30 за місцевим часом. Зверху грінпісовці розкидали на голови присутніх в залі листівки.

Активісти організації проникли на конференцію як представники не існуючої фірми та змогли залізти на дах за допомогою альпіністського спорядження. Один з чоловіків пізніше зізнався, що він є професійним скелелазом.

Виступ Тоні Блера відбувся на 48 хвилин пізніше назначеного часу. Аудиторія, в якій довелося говорити прем'єру, виявилась трохи менша ніж зала, в якій виступ мав відбутися спочатку. Блер заявив, що країна не здатна забезпечити себе енергією в достатніх об'ємах, якщо буде користуватися лише відновлювальними джерелами енергії.

На думку Блера, для обговорення перспектив використання атомної енергії в мирних цілях необхідно залучити широкі верстви населення. Щоб заборонити її використання, недосить думки одних активістів Greenpeace, впевнений голова британського уряду. Екологи вважають, що АЕС можуть стати легкою мішенню для терористів.

«Зелені» впевнені, що є велика кількість інших можливостей розвивати енергетику.

www.lenta.ru 29.11.2005

ЧЕТВЕРТИЙ БЛОК РАЕС був зупинений 14 грудня через руйнування ізолятора між генераторним вимикачем навантаження і турбогенератором, повідомляє прес-служба головного управління з питань НС та ЦЗН РОДА. 16 грудня блок №4 виведено на мінімально-контрольований рівень, а 17 грудня включено в електромережу ТГ-6 на 4-му енергоблоці.

«Рівне вечірне» 19.12.2005

Рівенщина особливо небезпечна!

Наша область повинна мати статус зони особливого ризику для життя і здоров'я людей як територія, яка надзвичайно постраждала від наслідків Чорнобильської катастрофи. До такого висновку дійшли депутати Корецької райради і звернулися до депутатів обласної ради, щоб і вони на своїй сесії розглянули це питання.

«Чорнобильська катастрофа набула глобального характеру, вона стала трагедією України, відібравши життя і здоров'я багатьох людей, спричинивши важкі екологічні, соціальні наслідки, що спровокували хибні уявлення про безмежність експлуатації природи людиною. Чорнобильська катастрофа призвела до забруднення половини території Рівенщини», діляться у зверненні своїм «відкриттям» (через дев'ятнадцять з половиною років після аварії на ЧАЕС) депутати Корецької райради. А ще висловлюють надію, що їхній заклик знайде відгук у серцях всіх небайдужих людей і ініціатива буде підтримана депутатами облради.

Що то за «зона особливого ризику» і як все те буде реалізовано на практиці, корецькі депутати не деталізують. З їхнього звернення можна зрозуміти хіба те, що вони сподіваються на зниження тарифів за спожиту населенням електроенергію як часткову компенсацію ризиків внаслідок проживання в «особливій зоні». *«Рівне вечірне» №92, 8-12-2005 Володимир Крушельницький*

Грінпіс" проти ядерного

смітника в Україні, а Ющенко ні...

Київ. Чорнобиль може перетворитися на загальноєвропейське ядерне звалище, тому що Євросоюз шукає надійне місце для своїх ядерних відходів зовні меж ЄС. Так вважають експерти екологічної організації «Грінпіс», передає Радіо «Свобода».

На думку експертів, заява Президента України Ющенка про можливість поховання ядерних відходів інших країн в Чорнобильській зоні пов'язана з недавніми угодами між ЄС і Україною в області енергетики.

Організація «Грінпіс» заявила, що вона засуджує «використовування території України для створення європейського ядерного звалища». Експерт «Грінпіс» з ядерних питань Ян Ван Путте пояснив ці слова так: «Ця пропозиція свідчить, що у Європи, її ядерної індустрії немає рішення для своїх власних ядерних відходів і вони намагаються створити звалище в країні, яка вже постраждала від радіаційного забруднення. Ця пропозиція може створити ще більшу небезпеку. Тому ми виступаємо категорично проти».

Експерт «Грінпіс» переконаний, що йдеться саме про Європу, адже Україна і ЄС на початку місяця підписали угоду про співпрацю в області ядерної безпеки, а ЄС якраз розробляє новий закон про експорт ядерних відходів в інші країни. За словами Яна Ван Путте, через протести у власних країнах європейські електричні компанії шукають рішення для своїх проблем з ядерними відходами за кордоном. За даними «Грінпіс», переговори вже ведуться з Росією, Казахстаном і на даний час з'явилася можливість використовувати українські території.

14 грудня 2005, www.proeuropa.info

Кримським пляжам загрожує радіоактивне забруднення

На території недобудованої Кримської АЕС зовсім випадково виявили джерела сильного випромінювання.

Всесоюзна комсомольська будівництво було зупинено в роки Перебудови. Покинуті без охорони корпусу АЕС були залишені для

пограбування усім охочим. Невелику кількість віцлівших будівель місцева влада нещодавно почала розпродувати у приватну власність, повідомляє телекомпанія НТВ.

Один з нових господарів виявив у купленому приміщенні підозрілі контейнери. Викликані експерти МНС вияснили, що радіаційний фон поряд із знахідкою перевищує допустимий рівень у сотні разів. Міліція опечатала двері сховища. Вивезти контейнери обіцяють, як тільки отримають гроші з державного бюджету.

Недивлячись на охорону журналістам НТВ вдалося легко потрапити до будівлі. На багатьох предметах, що зберігаються у складі, наклеєні етикетки з попередженням про радіацію. Збереглося обладнання для роботи з контейнерами без торкання їх руками.

27.11.2005 НТВ

Ющенко пропонує завод з переробки ядерних відходів

Напередодні п'ятої річниці закриття Чорнобильської АЕС президент Ющенко висловився за побудову у Чорнобильській зоні заводу для переробки і зберігання ядерних відходів.

Зараз відходи з українських атомних електростанцій вивозяться до Росії, за що Україна платить до 80-ти мільйонів доларів річно. Президент пропонує, аби побудову такого заводу обгрунтували фахівці та обговорила громадськість.

Обурення

Слова президента прийшлися на самий початок парламентської виборчої кампанії і викликали хвилю критики з боку політиків. Першою була Партія Зелених України.

Її керівник Віталій Кононов заявив, що таке рішення нищить майбутнє нових поколінь українців. Пан Кононов вбачає за словами президента Ющенка тенденцію до збільшення ролі ядерної енергетики в Україні.

Українські зелені також заявляють, що через свої зв'язки з європейськими колегами будуть ініціювати розгляд цього питання у Європарламенті.

Крім Партії Зелених, висловлювання Віктора Ющенка критикувала Юлія Тимошенко. Перебуваючи у Харкові, экс-

прем'єр-міністр наголосила, що вона б не хотіла, щоб Україна стала як вона висловились "екологічною ямою". Як передає агенство "Інтерфакс", на думку пані Тимошенко, навпаки, треба "очищувати свою екологію".

Ядерщики: не пора

Енергетики-ядерщики вважають пропозицію про збереження відходів з інших країн в Україні передчасною. Водночас Україні потрібне сховище для палива, відпрацьованого її ж станціями. Ось що сказав телефоном Бі-Бі-Сі член громадської колегії Мінпаливенерго і президент "Енергоклуба" Володимир Фукс: "Зберігають паливо, відпрацьоване паливо, у Швеції, у Фінляндії. В Америці зараз будуть величезне сховище на державні кошти. Тому треба зрозуміти, про що йдеться. Якщо дано просто думку, її треба обговорювати більш глибоко. Тому що проста заява, що ми будемо приймати... Треба спочатку навчитися зберігати своє паливо, а уже потім займатися міжнародною діяльністю. Але треба обговорювати спокійно, не в режимі "Закрити-заборонити". Треба буде попросити, що була розроблена відповідна технологія. Для нас це важке, невідоме питання, за сьогоденної економіки. А як перспектива, щоби розвивалося будь-яке господарство треба заглядати дуже далеко і добре готуватися".

Ветеран ядерної енергетики Володимир Фукс, який працював на трьох ядерних станціях і протягом 22-х років був директором Південно-української АЕС, каже, що ядерна енергетика в Україні відбулася, вона виробляє половину енергії цілої країни. Це один з найвищих показників у світі. Надалі, вважає він, така пропорція буде приблизно зберігатися, і частка електроенергії від АЕС не перевищить 60 відсотків загального виробництва.

Кирило Лукеренко, Бі-Бі-Сі, Київ

Санкт-Петербург: активісти Грінпіс спробували зупинити корабель з вантажем збідненого урану.

Активісти Грінпіс спробували зупинити корабель «Капітан Куроптєв» з вантажем збідненого урану на вході до петербурзького порту.

Як повідомили РІА Новості в прес-службі петербурзького відділення Грінпіс, спроба перешкодити заходу судна в порт відбулася біля 17.15 за київським часом біля Кронштадту. «Три човна з одинадцятьма нашими активістами спробували перегородити шлях кораблю, запалювали сигнальні вогні та ставили буйки з сигналами радіаційної небезпеки, але судно лише збільшила швидкість та застосувало водомети та продовжило йти в порт», сказав співробітник прес-служби.

У петербурзькому відділенні Грінпіс не планують ніяких акцій після заходу судна до порту. «Однак ми й надалі будемо звертати увагу громадськості до даної проєлеми», сказав представник прес-служби.

Раніше у Франції активісти Грінпіс спробували перешкодити завантаженню незбагаченого урану на судно «Капітан Куроптєв». Французька поліція тоді затримала біля двадцяти учасників акції. Деяких активістів Грінпіс довелося знімати зі стріли підйомного крану, на який вони залізли, щоб перешкодити завантаженню судна «Капітан Куроптєв», що готувався до рейсу до Санки-Петербургу та приписаного до Північного морського пароплавання.

Як раніше повідомив РІА Новості представник Федерального Агентства з атомної енергетики (Росія), в даному випадку мова йде про доставку до Російської Федерації сировини з Франції в об'ємі 450 тон збідненого урану. www.News.Battery.Ru, 08.12.2005, джерело: РІА "Новості"

Представництва NIRS/WISE

WISE Amsterdam
P.O. Box 59636
1040 LC Amsterdam
The Netherlands
Tel: +31 20 612 6368
Fax: +31 20 689 2179
Email: wiseamster@antenna.nl
Web: www.antenna.nl/wise

NIRS
1424 16th Street NW, #404
Washington, DC 20036
USA
Tel: +1 202 328 0002
Fax: +1 202 462 2183
Email: nirsnet@nirs.org
Web: www.nirs.org

NIRS Southeast
P.O. Box 7586
Asheville, NC 28802
USA
Tel: +1 828 675 1792
Email: nirs@main.nc.us

WISE Argentina
c/o Taller Ecologista
CC 441
2000 Rosario
Argentina
Email: wiseros@ciudad.com.ar
Web: www.taller.org.ar

WISE Austria
c/o Plattform gegen Atomgefahr
Mathilde Halla
Landstrasse 31
4020 Linz
Austria
Tel: +43 732 774275; +43 664
2416806
Fax: +43 732 785602

Email: post@temelin.at and
post@atomstopp.at
Web: www.temelin.at and
www.atomstopp.at

WISE Czech Republic
c/o Jan Beranek
Chytalky 24
594 55 Dolni Loucky
Czech Republic
Tel: +420 604 207305
Email: wisebrno@ecn.cz

WISE Japan
P.O. Box 1, Konan Post Office
Hiroshima City 739-1491
Japan
Tel/Fax: +81 82 828 2603
Email: kota-goldencat@kfa.biglobe.ne.jp

WISE Russia
P.O. Box 1477
236000 Kaliningrad
Russia
Tel/fax: +7 95 2784642
Email: ecodefense@online.ru
Web: www.antiatom.ru

WISE Slovakia
c/o SZOPK Sirius
Katarina Bartovicova
Godrova 3/b
811 06 Bratislava
Slovak Republic
Tel: +421 905 935353
Fax: 421 2 5542 4255
Email: wise@wise.sk
Web: www.wise.sk

WISE South Korea
c/o Eco-center

110-470 3F Yeonji Building
219 Yeonji-dong Jongno-gu
Seoul
South Korea
Tel: +82 2 741 4978
Fax: +82 2 741 4979
Email: wisekorea@orgio.net
Web: www.eco-center.org

WISE Sweden
c/o FMKK
Barnangsgatan 23
116 41 Stockholm
Sweden
Tel: +46 8 84 1490
Fax: +46 8 84 5181
Email: info@folkkampanjen.se
Web: www.folkkampanjen.se

WISE Ukraine
P.O. Box 73
Rivne-33023
Ukraine
Tel/fax: +380 362 237024
Email: Ecoclub@ukrwest.net
Web: www.atominform.org.ua

WISE Uranium
Peter Diehl
Am Schwedenteich 4
01477 Arnsdorf
Germany
Tel: +49 35200 20737
Email: uranium@t-online.de
Web:
www.antenna.nl/wise/uranium

Інформаційний центр з ядерної енергетики NIRS (Nuclear Information & Resource Service) був започаткований в 1978 році у Вашингтоні, США. Всесвітня інформаційна служба з енергетики WISE (World Information Service on Energy) була створена у тому ж році у Амстердамі, Нідерланди. NIRS та WISE об'єднали свої зусилля у 2000 році, створивши всесвітню мережу інформаційних та ресурсних центрів для громадян, екологічних підприємств, які занепокоєні ядерною енергією, радіоактивними викидами, радіацією та цікавляться питаннями відновлюваної енергії. "Nuclear Monitor", англomовний бюлетень WISE/NIRS, публікує міжнародну інформацію 20 разів на рік.

"Ядерний монітор" українською мовою видає громадська екологічна організація "Еко клуб". Бюлетень виходить 6 разів на рік, поширюється безкоштовно серед громадських організацій, учбових закладів, бібліотек та населення.

Над українськомовним виданням працювали:

Тетяна Мурза, Андрій Мартинюк,
Ольга Ляшук, Мирослава
Дубінецька

Адреса для листування:

ММГО "Еко клуб"
а/с №73
Рівне - 23, Україна
тел./факс (0362) 237024
e-mail: ecoclub@ukrwest.net

Контактна інформація:

вебсайт проекту NIRS/WISE -
Україна: www.atominform.org.ua
Електронна пошта редактора:
olya@atominform.org.ua